

ZILLEGHEM

HANDELINGEN VAN DE KRING VOOR HEEMKUNDE
EN GESCHIEDENIS "P A S T O O R R O N S E"

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT

INHOUD

POLLET Jules	Schoolmeesters te Zedelgem in de 17de en 18de eeuw	p. 3
POLLET Jules	Kosters te Zedelgem (1614-1804)	13
CAPPON Géry	De Witte Doorn hoeve en herberg	27
ARNOU Patrick	Oude grafstenen in de St.-Laurentiuskerk te Zedelgem (slot)	36

1984 - 5DE JAARGANG NR 1

REDAKTIE EN BEHEER:

Willy Peirsegaele	St.-Laurentiusstraat 12	Zedelgem
Géry Cappon	Schattingbeekstraat 3	Zedelgem
Patrick Arnou	B. J. Lievensstraat 2a	Zedelgem
Victor Deceuninck	Groenestraat 29	Zedelgem
Jules Pollet	Sint-Elooisstraat 16	Zedelgem
Leon Claeys	Ruddervoordsestraat 40	Zedelgem
Bertrand Denys	Klaprozenlaan 13	Loppem

Lidmaatschap: 200 F
Rek. 001-0771018-41
Heemkundige Kring "Pastoor Ronse"
Zedelgem

Studies verschenen in "Zilleghem"
of uittreksel daarvan, mogen niet
gebruikt noch aangehaald worden
zonder te verwijzen naar dit tijds-
chrift en de auteur.

Verantwoordelijke uitgever:
Willy Peirsegaele St.-Laurentiusstraat 12 Zedelgem

SCHOOLMEESTERS TE ZEDELGEM IN DE 17^{DE} EN 18^{DE} EEUW

Jules Pollet

Over het onderwijs te Zedelgem in die eeuwen kunnen we iets lezen in het boek van F. RONSE, Geschiedenis van Zedelgem-Veldegem (1). Alleen de namen van twee schoolmeesters uit de 18de eeuw - Jan van Dijke en Ferdinand Vijncke - worden er vermeld; geen enkele uit de 17de eeuw. F. Ronse schrijft: "meer zeggen de rekeningen niet..."

Wanneer we echter de rekeningen niet alleen iets laten zeggen, maar ze ook lezen, vernemen we veel meer over school en schoolmeesters te Zedelgem in de 17de en de 18de eeuw. Wat we vonden in de rekeningen en ook in andere bescheiden, laten we nu volgen.

PHILIPS HAGHEBAERT

De eerste van wie wij weten dat hij school hield te Zedelgem is Philips Haghebaert. In 1634 was hij koster geworden en bij zijn bezoek in 1639 en 1640 stelt deken Walter Smidts vast dat koster Philips Haghebaert tijdens de wintermaanden school hield en de kinderen een degelijk onderwijs verstrekke, vooral wat betreft de geloofswaarheden (2). Deken Willem van Houcke be-

zocht op 16 september 1644 Zedelgem. In het verslag van zijn bezoek schrijft hij dat Philips Haghebaert in zijn handen de geloofsbelijdenis en de eed, die van schoolmeesters werd geëist, had afgelegd. Daarbij was hij vooral in de school uiterst zorgvuldig (3).

Wanneer Philips Haghebaert in 1674 zijn kosterschap overlaat aan zijn zoon, zal hij wellicht ook met schoolhouden zijn gestopt. Zijn zoon echter, Philips Haghebaert junior, schonk niet de voldoening, die zijn vader als koster en schoolmeester had geschonken. Over hem schreef deken Judocus Caura in 1685 dat hij als koster niet al te stipt zijn taak vervulde en dat hij geen school hield. Toch was er te Zedelgem een schoolmeester, die de jeugd onderricht gaf (4).

JAN DE CEUNIJNCK

Om de nalatigheid van koster Philips Hagebaert junior te verhelpen, sloten hoofdman Jacob van Male en de Zedelgemse notabelen een akkoord met Jan de Ceunijnck om "schoolmeestere deser prochie" te zijn. Uit de parochierekening van 1679 weten we zo dat Jan de Ceunijnck schoolmeesterde te Zedelgem. Voor het half jaar, eindigend op 1 mei 1680, werd hem vanwege de parochie 2 lb.gr. betaald "van te leeren de aarme kijnders". De kinders van begoede ouders moesten zelf hun schoolgeld betalen. Schoolplicht bestond niet en zeer weinigen liepen school. De parochie had er ook voor gezorgd dat de schoolmeester een onderkomen had. In de herberg "Ste. Sebastiaen staende op het Leen hof, ter platse van Sedelghem", waar Frans Vitse sedert 1669 herberg hield, werd door de hoofdman "de vaute camere met den solder daerboven" voor 5 lb.gr. per jaar gehuurd als woonst voor de school-

meester. Om van de vaute naar de zolder te kunnen gaan, werd door timmerman Willem van de Ketele alles gedaan wat nodig was om te hebben "een gadt tot climmen vande voornomde vaute camere op den solder".

Niet alleen voor de woonst van de schoolmeester zorgde de parochie, maar ook voor de school. Door hoofdman en notabelen werd voor 6 lb.gr. aan Cornelis Schaessens een schuur aangekocht "tot maecken van schoole". Hierbij werd nog voor 3 lb.gr. aan Adriaen Schaessens "een einde van een houde scheure" aangekocht.

De Schaessens waren de vorige herbergiers op het Leenhof. Zo mogen we aannemen dat de schuur, die tot schoollokaal werd omgevormd, gelegen was op het terrein van het Leenhof. Dit terrein was 3 gemet 6 roeden (= 1 ha. 33 a.) groot, ten oosten palend aan de "Thorroutweg (nu: Groenestraat)" en ten noorden aan het kerkhof. Dit was eigendom van Anna Rommel, weduwe van Frans van Caloen en van de erfgenamen van Adriaan van Haveskerke, heer van Zedelgem. Het Leenhof was het feodaal centrum van de heren van Zedelgem. Het was echter geen heerlijkheid, aangezien de heren van Zedelgem geen rechtsmacht bezaten op hun domein. Zij bezaten alleen het ammanschap van Zedelgem en heerlijke renten - "leenlaetgrondrenten" - op de gronden van hun domein in Zedelgem, Aartrijke... In die jaren stonden op het terrein van het Leenhof:

1. de "hofstede ende herberghe daer Frans Vitse woont"
2. het huis waar Philips Haghebaert woonde. (5)

Natuurlijk moesten aan die oude schuur reparaties worden uitgevoerd vooraleer ze kon dienen als schoollo-

kaal. Frans Monteville zaagde voor 10 s.gr. het nodige hout. Willem Bruissaer (Buisaert) "timmerman van sijnnen stijl" werkte samen met zijn knecht gedurende acht dagen "tot maecken de voornomde schoole" en werd ervoor 3 lb. 9 s. 4 gr. betaald. Tén slotte kwam Jacques Roms de reparaties afwerken. Hij leverde 450 bonden biezen "tot decken de voornomde schoole" en hij dolf "alle leemaerde die noodich is tot volmaecken de selve schoole". Voor dit werk kreeg hij 2 lb. 1 s.gr.

Deze school schijnt toch geen "volmaeckt"werk geweest te zijn. In de parochierekening van 1680 vinden we tal van uitgaven voor "de schoole deser prochie". Aan Adriaan Theunebrouck betaalde de parochie 7 lb. 3 s. 8 gr. voor het leveren van "steen tot maecken vande schoole deser prochie". Dit steen werd door metser Pieter Brusselle verwerkt om de "sollementen" te leggen, om de ondermuren te metselen, alsook om de "cave" (de schoorsteen) te bouwen. Kortom, "het ghone noodich was aende selve schoole". Hiervoor ontving hij 4 lb. 13 s. 4 gr. Zoals alle gebouwen in die tijd bestond ook deze school uit vakwerk. Op de ondermuren werden stijlen of standers geplaatst: balken waartussen vlechtwerk werd aangebracht dat daarna met leem beplakt werd. Dit vlecht- en plakwerk werd verricht door Frans de Busschere. Deze ontving van de parochie 4 lb.gr. "over het vlechten ende placken de voornomde schoole".

Door Donaas van Troostenberghe werden "een groot hondert deillijen" geleverd voor 8 lb. 14 s.gr. "tot maecken de deuren ende veinsters ende het legghen de solders vande voornomde schoole". Timmerman Willem Buisaert vervaardigde deuren en vensters en legde

De N. zweren en belofte, dat ik getrouwelijk de Leinieren en Jongheren
zal seeren lezen, en hun onterrigten in al het gene overeenkomt met de
leeringe van onze Vloeder de H. Katholike Apostolike Roomsche Kerke,
dat ik geene Zochten aen de Jongheren zal voorlezen, noch in mine
beschouwingen zullen worden, die eenige ongeschikke ketterische ofte daer van
verkeerde leeringe zouden mogen beselzen: maar alkenels het gene ic treffende
in de goede manieren en godbruugigheid. Zoo helpt my God en deze besijde
Engelien.

Uit "De kleyne christelijke academie", geschreven door J.B. van Lokeren,
pastoor van Wingene (1667-1731) met goedkeuring van bisschop Hendrik van
Susteren, gedrukt te Gent in 1717.
Op pag. 11 zien we de formule staan van de eed, die door de schoolmeesters
moest worden afgelegd.

de zolder. Hij kreeg als loon 5 lb.gr. Smid Victor Hansebout leverde de "lechten, crammen, grendels, clijncken, haecken ende anders" nodig voor de school. Het dekken van de school werd verricht door strodekker Maarten Rijgole. Voor zijn werk, alsmede voor het leveren van "latte naghels, wissen, splijten vande latten ende anders" werd hij door de parochie 4 lb. 10 s.gr. betaald.

Zo beschikte schoolmeester Jan de Ceunijnck over een school. In de parochierekening van 1681 lezen we dat aan meester de Ceunijnck 17 s. 10 gr. werden betaald omdat hij geld had voorgeschoten " tot coopen drie ghelaese veinsters noodich inde selve schoole alsoock over coope van tichels tot paveren de viersteen (vuur-stede, haard) der selve schoole". Gedurende "den trouble sijdert den latsten ougst 1683" was het met schoolhouden gedaan. De gegevens waarover we beschikken laten vermoeden dat tijdens de oorlog 1683-'84 de school volledig was geruïneerd.

JOOS AERSCHOOT

Eerst met Allerheiligen 1685 kon men weer beginnen met schoolhouden. Nu was het niet meer in de parochieschool maar wel in een kamer van het huis van winkelier Jan de Vijck. Van Allerheiligen 1685 tot 1 mei 1686 wordt aan Jan de Vijck 2 lb.gr. betaald voor een "camer van sijnen huijse... alsdan gedient hebbende tot houden vande schoole". Voor dezelfde kamer ontving Jan de Vijck als pacht van 1 mei 1686 tot 1 mei 1687 de som van 5 lb. 2 s.gr. In de parochierekening van 1688 zien we dat Joos Aerschoot "schoolmeester ter voorseijde prochie van Zedelghem" was. Wanneer in 1689 de oorlog weer ontbrandt, was het met schoolhou-

den opnieuw gedaan. Gedurende de helft van dat jaar werd school gehouden. In de parochierekening van 1694 lezen we dat de parochie betaalt "aen Judocus Arschot over een half jaer schole gehouden t'hebben op dese prochie ten jaere 1689". Zo weten we dat na 1689 door de parochie niets meer werd betaald voor schoolhouden. Volgens parochierekening 1696 wordt aan Judocus Arschot 12 s.gr. betaald "over verschot van eenighe daghvaerden tot laste vande prochie". Wellicht had hij nog vorderingen tot last van de parochie. Of dit ging nopens het schoolhouden weten we niet.

PIETER DE CAESTEKER

In 1698 deed de parochie opnieuw onkosten voor het schoolhouden. We lezen dat 2 lb. 3 s. 4 gr. betaald werd aan "Pieter de Caesteker, schoolmeester, over een jaer t'houden vande schole, ende het leeren van d'aerme kijnderen deser prochie verschenen halfmaerte 1699". Vanaf halfmaart 1698 dus was Pieter de Caesteker schoolmeester te Zedelgem. Hij hield school in de herberg van Frans de Backere (St.-Hubrecht). Aan deze betaalde de parochie 2 lb.gr. "over een jaer heure vande camere tot houden vande schole".

JAN TOOMKENS

De volgende schoolmeester is Jan Toomkes, herbergier in St.-Hubrecht. Op 7 december 1702 wordt tussen "Jan Toomkens schoolmeester ende cherusien (heelmester) op dese prochie" enerzijds en hoofdman Jacob Lievens anderzijds een akkoord gesloten. Hierbij neemt Jan Toomkens op zich "het cureren (verzorgen) vande aerme Tieden deser prochie alsmede te leeren lesen ende schrijven de aerme kijnders". Als vergoeding hiervoor

zou de parochie hem jaarlijks 4 lb. 13 s. 4 gr. betalen. Voor het laatst wordt "Jan Toomkens meestere cherugien ende schoolmeestere ter deser prochie" vermeld in de parochierekening van 1705.

JAN VIJNCKE

Na het heengaan van Jan Toomkens is het weer de koster die het schoolhouden in handen neemt. Met ingang van 1704 was Jan de Vijnck (Vijncke) koster in Zedelgem en werd nu ook schoolmeester. Koster en schoolmeester blijft hij tot aan zijn dood op 7 januari 1736.

JAN VAN DIJCKE

Nadat koster Jan Vijncke was overleden vinden we Jan van Dijcke vermeld als "bedienelicken coster en schoolmeester" (dienstdoende koster en schoolmeester) op Zedelgem. Op 9 juni 1744 huwt hij met Anna Perneel, weduwe van Jan Vijncke. Voor het leren der arme kinderen wordt hij vergoed door de dis. Zo lezen we in de disrekening van 1743-'45 dat hij vergoed wordt "over het leeren indeschoole het kijndt van Jan Provoost ende Jacob Caelenberghe".

FERDINANDUS VIJNCKE

Deze is vanaf 1753 koster en schoolmeester te Zedelgem en wordt als dusdanig vermeld in de disrekeningen. Volgens disrekening 1752-'54 krijgt hij 2 s.gr. "over het leeren inde schoole het kijndt van Jacob Caelenberghe den tijdt van drie maenden". In dezelfde disrekening lezen we ook dat aan hem betaald wordt wat

de dis nog verschuldigd is aan zijn stiefvader Jan van Dijcke "over soo veele sijn schoonvader Jan van Dijcke verdient hadde met leeren inde schoole drie kijnders van aerme dischgenoten". Op 3 juni 1755 bezocht deken Arnold Daems Zedelgem. In zijn verslag schrijft hij dat Ferdinand Vijncke goed zijn taak vervult als koster, schoolmeester en organist goed zijn best doet (sua béne facit) (7).

Op 19 december 1794, 66 jaar oud, is Ferdinand Vijncke gestorven.

JOANNES BAPTISTA VIJNCKE

Hij volgde vanaf 1792 zijn vader Gerdiand op als koster, schoolmeester en organist te Zedelgem. Tijdens de Beloken Tijd (1797-1802) was het wegens de dan heersende geodsdienstvervolgning gedaan met zijn kosterchap. Een laatste bericht over zijn schoolmeesterschap is gedateerd 28 nivose X (18 januari 1802). Hierin lezen we dat J.B. Vijncke aan 35 jongens leerde lezen en schrijven (8). Hij werd in 1804 opgevolgd door zijn broer Pieter Vijncke.

PIETER VIJNCKE

Uit een brief door maire (burgemeester) Joseph Adriaens op 6 messidor XIII (25 juni 1805) aan de préfet gezonden, vernemen we dat er te Zedelgem geen primaire school (gemeenteschool) bestond. Toch werd er te Zedelgem school gehouden. We lezen immers in gemelde brief: "le sieur Pierre Vijncke, clercq de cette église (kerkekoster) tient une école particulière pendant l'hyver, dans la quelle il enseigne à un nombre de soixante élèves les premiers éléments de la littérature et de l'écriture flamande..." Koster Pieter Vijncke

leerde dus aan 'n zestigtal leerlingen lezen en schrijven in het Vlaams. Als schoolgeld betaalde iedere leerling een maandelijks vergoeding van 63 centimes "à l'exception des indigens qui sont enseignés gratuitement" (9).

In 1805 houdt Pieter Vijncke op met schoolhouden. We vernemen dit uit een schrijven van maire J. Adriaens aan de préfet op 25 september 1807. In die brief schrijft de maire: "le clerc de l'église (Pieter Vijncke) a tenue école il y a environ deux ans pour des petits enfans, mais depuis ce tems il a cessé totalement. Ainsi nous sommes obligés d'envoyer nos enfans à des communes voisines où des écoles existent". (10)

Bronnen:

De gegevens komen uit de parochie- en disrekeningen van die jaren bewaard in Rijksarchief Brugge, Vrije Registers nrs. 6646 - 6707 en 14220 - 14230.

- (1) F. RONSE, Geschiedenis van Zedelgem-Veldegem, Torhout 1934 p. 56-57.
- (2) Zie "ZILLEGHEM" 1981 p. 51.
- (3) Zie "ZILLEGHEM" 1981 p. 56.
- (4) Zie "ZILLEGHEM" 1981 p. 80.
- (5) Omloper 1674 in Rijksarchief Brugge, Vrije Registers nr. 15716.
- (6) Rijksarchief Brugge, Kerkarchief nieuw nr. 413.
- (7) Archief Bisdom Brugge, B 241.
- (8) Rijksarchief Brugge, Leiedepartement nr 1926.
- (9) Ibidem nr 2928.
- (10) Zie (8).

KOSTERS TE ZEDELGEM (1614 - 1804)

Jules POLLET

In vroegere eeuwen bekleedde de koster in een parochie een belangrijke functie. Door zijn taak als koster en ook omdat hij veelal het ambt van schoolmeester vervulde, was hij een vooraanstaand man. Daarom zou de geschiedenis van het kerkelijk leven in een parochie onvolledig zijn, wanneer men geen aandacht zou besteden aan de koster.

De koster in die tijden was de dienaar van de pastoor. Hij moest zorg dragen voor de kerk, ze reinigen en versieren. Gewaden, sieraden en voorwerpen van de eredienst moest hij met zorg onderhouden en er een inventaris van bezitten. Hij moest alles klaarmaken voor de goddelijke diensten en voor het bedienen der sacramenten. Der kerkelijke diensten moest hij dienen en met zang opluisteren. Op ieder moment van de dag moest hij paraat zijn om de pastoor in alles bij te staan.

Normaal behoorde het tot de taak van de koster de kin-

deren te onderwijzen, die weinig talrijk in zijn huis naar school kwamen. Er bestond immers geen schoolplicht. De begoede kinders betaalden schoolgeld; voor de armen gaf parochie of dis een vergoeding.

Te Zedelgem werd de vergoeding voor het kosterswerk betaald door de kerk: 9 lb.gr. per jaar en door de parochie: 8 lb. gr. per jaar. Na 1704 werd het een weinig minder. Daarbij kreeg de koster ook nog zijn casueel voor de diensten, wat een derde bedroeg van het casueel van de pastoor. Een proces door parochie en kerk ingespannen voor de Raad van Vlaanderen tegen de tiendeheffers opdat deze de kostersvergoeding zouden betalen sleepte aan van 1656 tot 1692 maar leidde tot niets. Parochie en kerk moesten verder de koster betalen en ook de proceskosten.

Wanneer een koster vast benoemd was, werd hij erfachtig koster (custos proprietarius) genoemd. Het kon ook gebeuren dat iemand voor gans de termijn van zijn kosterschap alleen maar de toelating kreeg om het kosterschap te bedienen en nooit een vaste benoeming. Het recht om de koster van Zedelgem te benoemen of aan iemand toelating te geven om de kostersfunctie uit te oefenen, behoorde aan de abt van de St.-Pietersabdij te Gent. Dit omdat deze abt het patronaatsrecht bezat over Zedelgem (1).

Jan MELANT (1614-1634)

Deze eerste koster te Zedelgem, na de Geuzentijd, werd in december 1614 door de parochie als koster aanvaard en bleef dit tot in Januari 1634. Hij was ook amman van de parochie Zedelgem (2).

Philips HAGHEBAERT (1634 - 1674)

Vanaf 1 februari 1634 is deze erfachtig koster van Zedelgem, benoemd door de abt der Gentse St.-Pietersabdij. Een tijdlang bleef hij ongehuwd en nadat hij te Zedelgem zijn goesting niet had gevonden trouwde hij op 1 februari 1641 met Josijne Tavernier, dochter van de Aartrijkse brouwer Jan Tavernier. In het Aartrijkse parochieregister lezen we: "1° Sporcle 1641 ghetrauwwt Mr. Philips Haghebaert ende Josijne Taverniers tot Sillegem". Natuurlijk vinden we ook in het Zedelgense parochieregister de vermelding van dit huwelijk, maar in het latijn: "1° Februarii contraxerunt matrimonium Philippus Haghebaert et Judoca Tavernier". Uit de verslagen der visitaties van deken Walter Smidts (3) en van deken Willem van Houcke (4) vernemen we dat koster Philips Haghebaert uitmuntend zijn taak vervulde en tijdens de wintermaanden school hield. Zo vinden we hem dan in de parochierekeningen vermeld als "scholaster" (5). In 1651 schreef deken Jacob van Gerensdael, pastoor van Zedelgem, dat Philips Haghebaert, erfachtig koster, gehuwd was, wijsbegeerte en godgeleerdheid had gestudeerd, geliefd bij de bevolking en ontvanger van de kerk en van de dis was (6).

Van 1634 tot 1676 en opnieuw van 1687 tot aan zijn dood, was hij amman van Zedelgem. Op 15 september 1693 is hij gestorven. Hij kreeg zijn laatste rustplaats in het portaal van de kerk. Alleszins een passende begraafplaats voor een koster, die toch de "custos" (bewaker) is van de kerk. Daar kon hij dan ten eeuwigen dage de wacht optrekken in de poort van de kerk. In de overlijdensakte schreef pastoor Rochus Simons dat hij eertijds ontvanger was van de kerk en gedurende 40 jaar kerkmeester (receptor

quondam ecclesiae et edituus per 40 annos).

Zoals we het lezen in de kerkrekening van 1677-'79 deed Philips Haghebaert een schenking aan de kerk bestaande uit 1 gemet 1 lijne meers gelegen "verre zuidwest vande kercke in een iegenooode (wijk) genaempt de Hollevoorde". Zolang Philips Haghebaert in leven bleef, ging de helft van de pacht van deze meers naar de kerk; de andere helft bleef voor hem. Door deze gift was de kerk verplicht na de dood van de schenker voor hem en zijn vrouw jaarlijks een gezongen mis te doen met daarna aan hun graf "miserere en de profundis" (iaerlicx een zingende misse met miserere ende de profundis naer de misse t'hemlieden grave) (7).

Philips HAGHEBAERT junior (1674 - 1702)

In 1674 liet Philips Haghebaert senior het kosterschap over aan zijn zoon Philips. Van schoolhouden echter trok hij zich niets aan. Zoals deken Judocus Caura het schreef in zijn dekanaal verslag van 1685 was koster Philips Haghebaert junior allerminst zorgvuldig in zijn bediening en hij hield geen school. Daarom had de parochie iemand gehuurd om de Zedelgemse jeugd wat onderricht te geven (8).

Op 6 maart 1705 is Philips Haghebaert junior gestorven en op 8 maart begraven in het portaal van de kerk onder de grafsteen van zijn vader (sepultus in ecclesia in introitu templi sub lapide sepulchrali Philippi patris eius). Van 1686 tot 1689 was hij pointer van Zedelgem en van 1693 tot 1703 amman.

Jacob HAGHEBAERT (1701-1703)

Vanaf 1701 is Jacob Haghebaert koster smaen met Philips Haghebaert junior. Zoals we in de rekeningen zien, krijgen zij "elck pro rato" hun deel van de kostersinkomsten. Op 4 november 1698 was Jacob Haghebaert gehuwd met Petronilla vanden Bussche. Zij was te Aartrijke geboren op 29 september 1678 als dochter van Niklaas vanden Bussche, berijder van Aartrijke-ambacht (9).

Vanaf het jaar 1703 was Jacob Haghebaert alleen koster, maar reeds in het begin van dat jaar is hij gestorven. Voor het jaar 1703 wordt de kostersvergoeding betaald aan de weduwe van Jacob Haghebaert. Het bedienen der kosterie echter werd verricht door Jan Thoomkens "den tijt van elf maenden" tot het einde van 1703. Jan Thoomkens was naast dienstdoende koster, ook chirurgijn, herbergier en schoolmeester te Zedelgem.

Joannes VIJNCKE (1703 - 1736)

In Juli 1703 schreef pastoor Carolus Obert een brief naar de prior der Gentse St.-Pietersabdij om een familielid van de overleden koster aan te bevelen voor het kosterschap te Zedelgem. Deze poging leverde geen resultaat op. Door de abt van St.-Pieters te Gent werd op 1 september 1703 Joannes Vijncke benoemd tot erfachtig koster van Zedelgem. Hij treedt in dienst met ingang van 1704. Dat jaar voor het eerst krijgt "Jan de Vijnck in huijwelicke met de weduwe van Jacob Haghebaert, jegenwoordigen coster deser prochie" zowel van de parochie, als van de kerk zijn vergoeding "over costereelen dienst vanden jaere 1704" (10). Vanwege de kerk is dit o.a. 2 lb. 10 s.gr. voor het kosters-

recht in de oude jaargetijden; 2 lb. 10 s.gr. voor het wassen van het kerklinnen en het schoonmaken van tin, koper en andere metalen voorwerpen; 10 s.gr. voor het vagen van de kerk...

Vanwege de parochie: 6 lb.gr. voor het "luijden vande clocke drijemael daeghs s'merghens s'noens ende s'avonts midtsgaders andere costereele diensten" en 1 lb. 10 s.gr. voor het "aijeren ende daghelicx opwinden vande orlogie deser prochie". In de rekeningen van de kerk wordt hij steeds genoemd Joannes Vijncke, maar in de rekeningen van de parochie is het tot 1709 Jan de Vijnck en daarna: Vijncke.

Op 23 april 1704 is Jan Vijncke getrouwd met Petronilla vanden Bussche, weduwe van de overleden koster Jacob Haghebaert. De moeder van Petronilla, Helena Carette, was een der getuigen bij dit huwelijk. Petronilla vanden Bussche is op 3 juli 1709 gestorven. Op 29 november van hetzelfde jaar hertrouwde Jan Vijnck met Isabella Clara Benoodt. Deze stierf op 8 februari 1726 en werd op 11 februari in het hoogkoor der kerk begraven. Zijn derde huwelijk sloot Jan Vijncke op 15 februari 1727 met Anna Perneel uit Lichtervelde.

Als koster en schoolmeester volbracht Jan Vijncke naar behoren zijn taak. Bij zijn bezoek aan Zedelgem op 5 mei 1719 schreef bisschop Hendrik van Susteren dat er geen klachten waren noch over de pastoor, noch over de koster (11).

Jan Vijncke is op 7 januari 1736 overleden en werd op 8 januari "begraeven in dese kercke inden hooghen choor aldaer (sepultus in choro ecclesiae)". In de overlijdensakte schreef pastoor Joannes Ketels: "fuit hic

custos 33 annos (hij was 33 j. koster)". Uit de parochierekeningen vernemen we dat Jan Vijncke, zoals zijn voorouders, winkelier was en vanaf 1722 tot aan zijn dood amman van Zedelgem.

Na de dood van Jan Vijncke zien we in de rekeningen dat voor het kosterswerk betaald wordt aan "Anna Perneel, weduwe van Joannes Vijncke, in sijn leven coster der voormelde prochie". Vanaf kerkrekening 1740-1742 wordt de kostersvergoeding aan Anna Perneel betaald "over haeren sone". Zo mogen we aannemen dat haar zoon het kosterswerk verrichtte. In kerkrekening 1743-1745 lezen we dat de kostersvergoeding betaald wordt aan Joannes van Dijcke "bedienelicken coster (dienstdoende koster)". Met deze trad Anna Perneel in het huwelijk op 9 juni 1744.

Onmiddellijk nadat Jan van Dijcke dienstdoende koster was geworden "versouckt (hij) augmentatie van loon over het wasschen van het kerckelijnwæet uijt consideratie datter twee priesters sijn". Van dan af kreeg hij hiervoor 3 lb. 10 s.gr. per jaar in plaats van 2 lb. 10 s.gr. Jan van Dijcke bleef in dienst tot 1753. Dan werd Ferdinand Vijncke koster van Zedelgem.

Ferdinand VIJNCKE (1753- +1794)

Zoon van Joannes en Anna Perneel, huwde Ferdinand Vijncke op 10 mei 1753 met Maria Anne de Crock, dochter van de Aartrijkse kleermaker Frans de Crock. Het huwelijkskontraakt tussen "Ferdinandus Vijncke, jonghman, coster van Zedelghem, geassisteert met Joannes van Dijcke sijnen stijfvader" enerzijds en "Marij Anne de Crock fa. Francis, jonghe dochter, geassisteert met Franchois de Crock haeren vader" anderzijds was op

apparente bruid, en nu niet anders dan de echtelijke apparaten
bruid. Quaden de overleden, zij heeft, oftewel kinderen bij zine
bruid. Licentia in wetenschappen, zomtijden acht tot lasten,
oftewel grote kint, oftewel kinderen, als ook acht tot lasten,
in de laatste van zine trouw. Voorzigtig sal profijt zine
tot de somme van vijftig ponden grote somme geest
bewaard ook zine kinderen, in want zij jellertly te zine
zels, oftewel Licentia in wetenschappen. Voorzigtig bewaard tot zine
zinnen zij in alle acht tot lasten. De vestigende staats van de
Nijlen aldus geest tot zine trouw op de proes van
antwijken tot de z. in zine 1753. Antonius zot pastor
van antwijken.

Ferdinandus Japote
Marij de Crock
Fonjis de Crock

J. Van Dycke

Huwelijkskontraet tussen Ferdinandus
Vyncke en Marij Anne de Crock, opge-
maakt op 5 mei 1753 door Anthonius
Hoet, pastoor van Aartrijke.

5 mei 1753 opgemaakt door de Aartrijkse pastoor Antonius Hoet (12).

Uit de kerkrekening van 1752-1754 vernemen we dat Ferdinand Vijncke zijn kosterschap begon op St.-Jansdag (24 juni) 1753. Als koster en schoolmeester volbracht hij naar behoren zijn taak zoals we het lezen in het dekanaal verslag van deken Arnold Daems op 9 juni 1755 (13). Vanwege de kerk kreeg hij de kostersvergoeding zoals zijn voorganger. Vanaf 1770 werd zijn loon voor het vagen van de kerk verhoogd tot 16 s.gr. op voorwaarde dat hij "de kercke behoorelijck vaeght ende kuijst ten contentemente vanden heer pastor" (14). Vanaf 1704 werd het luiden van de klok tot de goddelijke diensten niet meer verricht door de koster. Dit werd gedaan door de kerkbaljuw, die hiervoor van de kerk een vergoeding kreeg van 1 lb. 10s.gr. per jaar. Eindelijk na lange jaren werd zoiets niet meer geduld door de auditeurs der kerkrekeningen. Vanaf St.-Jansdag 1767 moest de koster hier weer voor instaan omdat "het luiden vande clocke tot de goddelicke diensten... een inherent last vande fonctie costerele (was)" (15).

Vanwege de parochie ontving Ferdinand Vijncke jaarlijks:

- 6 lb. gr. voor het driemaal luiden van het angelus en voor andere "costerele diensten".
- 1 lb. 6 s. 8 gr. voor het luiden vande clocke ende dienen van de vroughmisse".
- 10 s.gr. voor de pestmissen
- 1 lb. 10 s.gr. voor het "aijeren (zuiver houden) ende daeghelijckx opwijnden vande orlogie staende inde kercke thooren deser prochie met het gaede slaen vanden wijser".

- 6 lb.gr. als organist.

Vanaf 1769 moest de koster ook de avondklok luiden, waarvoor hij per jaar 1 lb.gr. verdiende. Door een "politicque ordonnantie" van 11 november 1769 hadden de schepen van het Vrije verordend dat de avondklok moest worden geluid 's winters (van 1 oktober tot 1 april) om 9 u en 's zomers om 10 u (ten eijnde een ieder zich als dan soude vertrecken uijt de herberghen". (16).

Op 27 april 1779 bezoekt deken Gerardus Rousseaux Zedelgem en schrijft in zijn visitatieverslag dat koster F. Vijncke door de abt der Gentse St.-Pietersabdij de opdracht had gekregen (commissionem habet) om het kosterwerk te verrichten. Hij was dus niet erfachtig koster. Als koster deed hij goed zijn best (sua bene facit) en was tevens schoolmeester en organist. Zijn competentie (vaste jaarwedde) bedroeg 2 lb. 13 s. 4 gr. en aan de kosterie was ook een woning verbonden en 3 gemet 1 lijne 84 roeden land, die door de koster ten zijnen bate werden verpacht (17). Ferdinand Vijncke is op 19 december 1794 gestorven, 66 jaar oud en werd op 21 december begraven. Sedert 1792 was hij opgevolgd door zijn zoon Joannes Baptista Vijncke.

Joannes Baptista VIJNCKE (1792 - 1804)

In de kerkrekening van 1788-1790 wordt J.B. Vijncke vermeld als "coster" en ontvangt de kostervergoeding "over sijnen vader Ferdinande". Hij had dus dienst verricht in plaats van zijn vader. In de volgende

kerkrekening 1791-1793 wordt hij genoemd en vergoed als koster en in de parochierekening 1792 is hij vermeld als "modernen (tegenwoordige) coster deser prochie".

Onder het Frans Bewind, wanneer tijdens de Beloken Tijd (1797-1802) godsdienstvervolging heerst, wordt hij vermeld als "gewesen coster". Toch moet hij verder in dienst van de gemeente een gedeelte van zijn kosterwerk blijven verrichten. In de gemeenterekening van 1796 lezen we dat aan hem 5 s.gr. worden betaald "over extra ordinaire geluid bij ordre vanden agent Brusseele"(18). Ook moet hij verder instaan voor het onderhouden van het torenuurwerk. Volgens gemeenterekening 1798 wordt aan J.B. Vijncke "gewesen coster" 17 lb. 4 s.gr. betaald voor "het daghelickx luiden der werckklocke... de klocke van policie... t'spelen vanden orghele... onderhouden van d'orlogie ende leverijnghe vande noodighe olie". Men gebruikte in die jaren "raep-olie tot het strijcken vande clocke ende olijf-olie voor de horologie deser prochie".

Wanneer als gevolg van het Concordaat, in 1801 gesloten tussen Napoleon en paus Pius VII, vanaf juni 1802 de eredienst weer openbaar mocht worden gehouden, is J.B. Vijncke opnieuw koster te Zedelgem. Dit blijft hij tot in 1804 het kosterchap wordt overgenomen door Pieter Vijncke.

Bronnen:

Het geheel steunt op gegevens genomen uit de kerken parochierekeningen van Zedelgem uit die jaren, bewaard in het Rijksarchief Brugge, Vrije Registers nrs 6646 - 6706; nrs 14173 - 14203 en Kerkarchief

Zedelgem nrs 41 - 73.

- (1) M. CLOET, Het kerkelijk leven in een landelijke dekenij in Vlaanderen tijdens de XVIIe eeuw - Tielt van 1609 tot 1700; Leuven, 1968, p. 236-244.
F. RONSE, Geschiedenis van Zedelgem-Veldegem, Torhout, 1934, p. 139-140. R. Ronse schrijft dat de benoeming van de koster in de macht lag van de tiendeheffers en gevolgenlijk van de abt van St.-Pietersabdij te Gent en verder van de deken en het kapittel van St.-Baafs te Gent. Deze bewering van F. Ronse is verwarrend. Zo is ook de lijst der Zedelgemse kosters, die hij aanhaalt. We moeten aanmerken 1° de abt der St.-Pietersabdij van Gent was geen tiendeheffer te Zedelgem, maar hij had wel het patronaatsrecht en zodoende mocht hij de pastoor ter benoeming voorstellen en de koster benoemen. 2° het St.-Baafskapittel van Gent was tiendeheffer te Zedelgem, maar had niets te zien in het benoemen van een koster.
- (2) J.POLLET, Zedelgem tijdens het Twaalfjarig Bestand (1609-1621) in ZILLEGHEM 1982 p. 103.
- (3) J.POLLET, Dekan Walter Smidts bezoekt Zedelgem, in ZILLEGHEM 1981 p. 50-51.
- (4) J.POLLET, Dekan Willem van Houcke bezoekt Zedelgem, in ZILLEGHEM, 1981, p. 56.
- (5) Rijksarchief Brugge (R.A.B.) Vrije Registers nr 6646.
- (6) Archief Bisdom Brugge (A.B.B.) B. 241.
- (7) R. A.B. Vrije Registers nr 14173.

- (8) R.A.B. Kerkarchief nieuw nr 375 - J. POLLET, Toestanden in de Zedelgemse ker 1648-1685, in ZIL-LEGHEM 1981 p. 80.
- (9) Niklaas vanden Bussche was van 1671 tot 1697 be-rijder van Aartrijke-ambacht waartoe de parochies Aartrijke, Loppem en Zedelgem behoorden. In 1685 verhuisde hij van Aartrijke naar Zedelgem waar hij een winkel uitbaatte. Hij stierf te Zedelgem op 20 juli 1703, 60 jaar hou en werd in de kerk te midden van het hoogkoor te grave gelegd. De uit-vaardienst werd gehouden op 6 september en op zijn graf werd een monument geplaatst.
- (10) Gegevens over de benoeming van Joannes Vijncke werden verstrekt door Amaat Vyncke, Gent, waarvoor hartelijk dank.
R.A.B. Vrije Registers nr 6661 en Kerkarchief Ze-
delgem nr 51.
- (11) R.A.B. Kerkarchief nieuw nr 409.
- (12) Kerkarchief Aartrijke.
- (13) R.A.B. Kerkarchief nieuw nr 413.
- (14) R.A.B. Vrije Registers nr 14195.
- (15) Ibidem nr. 14194.
- (16) Ibidem nr 6686.
- (17) A.B.B. B.241
- (18) Petrus Franciscus Brusseel, chirurgijn van beroep, was van maart 1796 tot maart 1797 agent municipal (= burgemeester) van de gemeente Zedelgem.

DE WITTE DOORN

HOEVE EN HERBERG

Géry Cappon

Eén van de belangrijkste wegen die vroeger doorheen Zedelgem liep, is ongetwijfeld de Diksmuidse Heirweg. Deze weg is lange tijd van aanzienlijk belang geweest en het is dan ook niet verwonderlijk dat precies langs dergelijke wegen meerdere herbergen ontstonden. Te Zedelgem wordt het ontstaan genoteerd van twee herbergen: de Blauwe Kroon en de Witte Doorn. In deze bijdrage wordt de Witte Doorn historisch nader belicht.

In tegenstelling met de huidige situatie was de vroegere herberg gelegen aan de overzijde van de Diksmuidse Heirweg: " ... ende is dhofstede ende herberghe ghenaept den Witten Dooren ... metten den suytsyde aen den Dixmuytschen Herrewegh...". (1) Hier moet worden opgemerkt dat gedurende ruime tijd twee heirwegen bestonden in deze omgeving, die zich bij de Witte Doorn vervoegden om vervolgens als één weg "westwaerts" verder te lopen. Het zuiderste gedeelte was de "Ouden Dixmuytschen Heerwegh", het ander gedeelte de "Nieuwen Dixmuytschen Heerwegh" (2). In andere archiefstukken wordt soms gesproken over de "Nederen

Dixmuytschen Herrewegh" en de "Hooghen Dixmuytschen Herrewegh (3), waarbij de laag gelegen weg overeenkomstig is met de "ouden". Langs dergelijke wegen werd het transport gedurende de winterperiode fel bemoeilijkt, zodat de aanleg van een nieuwe weg op de hogere noordkant voor een flinke verbetering zorgde.

Bartholomeus Ghijs en zijn vrouw Cathelyne Yde waren de eigenaars van de herberg de Drie Zwaluwen te Aartrijke, die gelegen is ver westelijk van de kerk. Hun zoon Pieter was in het midden van de 17de eeuw eigenaar van de herberg de Witte Doorn te Zedelgem. Pieter Ghijs heeft een deel van zijn herberg omgeuild aan zijn zuster Peryncken die getrouwd was met Jan Spynt. Daardoor kwam het westelijk deel van de woning met een kamer en de keuken toe aan Jan Spynt. Dit was het herberggedeelte. De oostelijke kamer bleef eigendom van Pieter Ghijs, waar hij "gheen neiringhe van bier te venten en vermach te doen" (4).

Uit de parochierekeningen van Zedelgem kan achterhaald worden dat Marijn Rycquaert gedurende de periode 1654 tot 1661 herbergier was in de Witte Doorn(5). Marijn Rycquaert betaalde aan Jan Spynt een jaarlijkse pacht-som van 7 lb. 5 s.gr (6).

Rochus Rycquaert, zoon van de voormelde Marijn, heeft zijn vader in de herberg opgevolgd. Intussen werd op 5 januari 1669 de herberg verkocht aan Frans Verplancke, de waard uit de herberg te Zuidwege. Uit de koopakte blijkt dat de herberg met zijn 8 g 175 r medegaande grond belast was met een cijns-pacht van 3 s. 5 gr. 10 corten ten voordele van Mr. Jan van Haveskercke (7).

Het jaar daarop, op 13 mei 1670, verkocht Frans Verplancke die getrouwd was met Elisabeth Cocqueau (dochter van de hoeve Noortweghe) de herberg aan de bewoner Rochus Rycquaert. De koopsom bedroeg 1150 guldens met daar nog bovenop 3 lb. gr. voor de echtgenote van Frans Verplancke (8). Rochus Rycquaert was gehuwd met Jacoba Provoost, waarbij hij drie kinderen had. In 1668 hertrouwde hij met de Snellegemse Maria Strubbe. Rochus Rycquaert bleef de herberg uitbaten tot aan zijn dood in 1688. Uit zijn goederenstaat blijkt dat Rochus Rycquaert zijn bier zelf brouwde. In de kelder en in de brouwerij bevonden zich o.a. twaalf tonnen "groot bier", drie "fillieten", brandewijn, "brauwhalam ende toebehoorten, cuypen, coelbacken en brandewynhalam,... (9).

Karel Boussemaere, die in 1687 gehuwd was met de oudste dochter van Rochus Rycquaert, volgde zijn schoonvader op in de Witte Doorn. Hij zou slechts enkele jaren achter de tapkast staan, want reeds ten laatste in 1691 was de Witte Doorn verpacht aan Gillis Luyckx (10). Na hem kwam in 1697 David Boussemaere junior de herberg openhouden en dit tot 1704. Zijn herberg en brouwerij werd in vergelijking met een hoeve getaxeerd op 3 gemet. Alleen de herberg Zuidwege stond hoger getaxeerd op "syn neiringhe": 4 gemet (11).

Reeds in 1690 en 1691 had Karel Boussemaere zijn erfdel in de herberg en de brouwerij verkocht aan David Oudaert uit Aartrijke. Diezelfde David Oudaert zou dan op 16 januari 1705 samen met de overige erfgenenamen van Rochus Rycquaert de Witte Doorn en 13 g 2 1 50 r verder verkopen aan Jan Roels uit Varsenare

voor 200 lb. gr (12). Jan Roels was gehuwd met Joo-sine Devriendt. Jan Roels zou zelf de herberg uit-baten tot 1709 om deze dan op 24 november 1709 te verkopen aan Jacob De Busschere fs. Frans uit Zedelgem. In 1711 was diezelfde Jacob De Busschere nog 650 gul-dens schuldig aan Jan Roels en verkocht nog hetzelfde jaar de herberg met brouwerij aan Jacob Martele (13). Jacob De Busschere was in 1710 tot 1712 herbergier in de Witte Doorn.

Jacob Martele die dus de herberg gekocht had, was ge-huwd met Joosine Vermandel fa. Laureins. Het is mij niet duidelijk of zij ooit de herberg zelf hebben bewoond. De parochierekeningen geven daaromtrent geen duidelijke aanwijzing. Volgens de randmeldingen van de ommeloper zou zijn zoon Pieter sinds 1713 de herberg uitbaten (14).

In maart 1722 worden de goederen van Jacob Martele onder zijn kinderen verdeeld, waarbij de Witte Doorn samen met 14 g 198 r toekwamen aan zijn zoon Guillaume Martele, die gehuwd was met Pieternelle Deketelaere.

Ruim 3 jaar later, op 6 oktober 1725 zou Guillaume Martele deze eigendom verkopen aan zijn broer Pieter Martele, die trouwens de Witte Doorn in gebruik had. De verkoop werd gesloten voor 151 lb. 10 s.gr. (15). Pieter Martele was gehuwd met Isabella Deketelaere, waarbij hij 9 kinderen had. Pieter Martele stierf in 1748 en zijn vrouw op nieuwjaarsdag 1757.

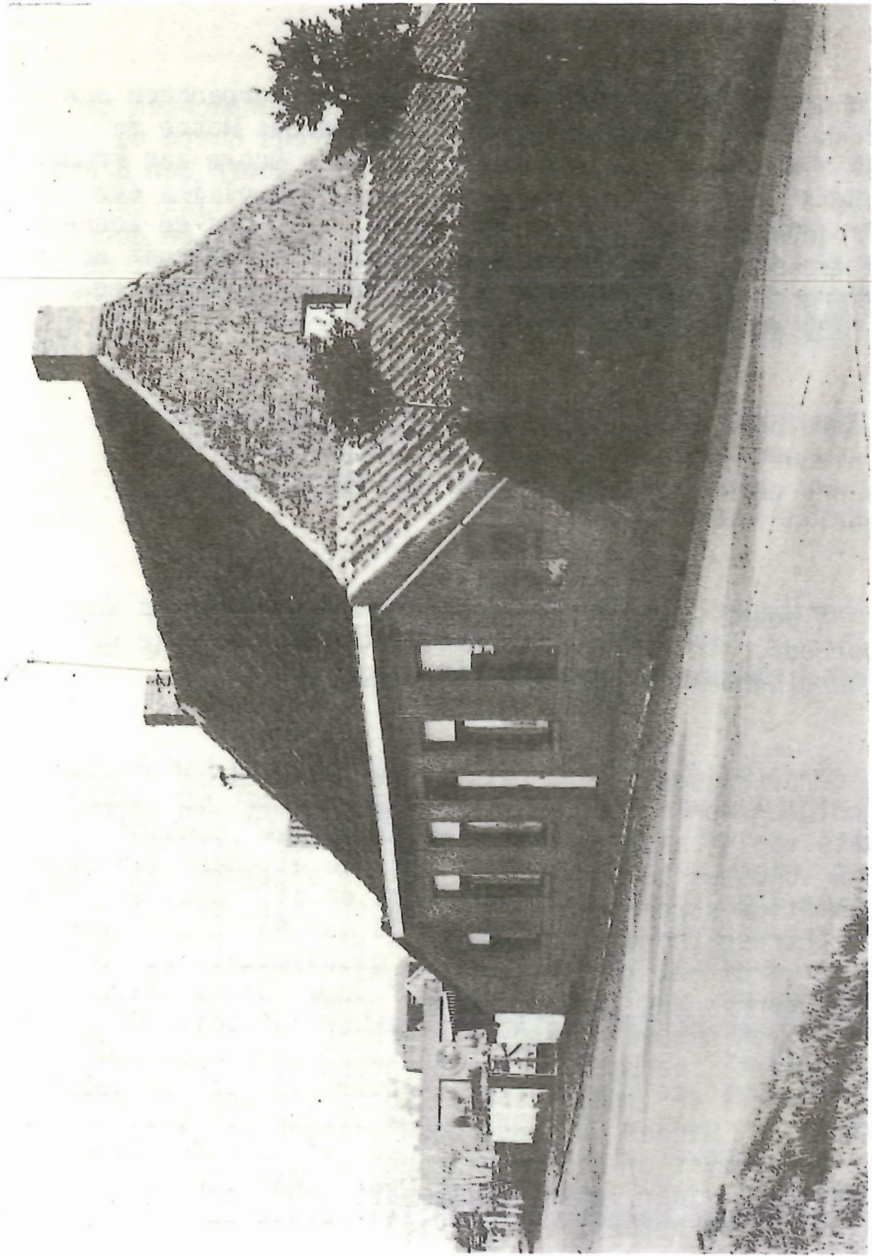
Intussen was hun zoon Bruno in het huwelijk getreden met Isabella Seys. Zij zouden echter na de dood van

zijn moeder de herberg verlaten en die verpachten aan Marcus Hoste. Op 5 mei 1759 legde Marcus Hoste de kans niet naast zich en kocht de Witte Doorn aan Bruno Martele (16). Marcus Hoste was toen nauwelijks één jaar getrouwd met Jacoba Van Maele. Zij was de dochter van Jan Van Maele en Maria Catharina Pype uit de herberg de Blauwe Kroon. Marcus Hoste overleed reeds in 1789 op 51-jarige leeftijd.

De ommeloper meldt dat Joannes Vanthournout in 1827 de nieuwe eigenaar is geworden van de Witte Doorn. Hij was gehuwd met de dochter van Marcus Hoste, nl. Isabella Theresia Hoste.

Op hun beurt was het hun dochter Maria Catharina Vanthournout, die gehuwd was met Pieter Dhondt, die de herberg hebben overgenomen en uitgbaat.

Aan de overzijde van de Diksmuidse Heirweg had Pieter Dhondt nog een onbebouwd stuk eigendom met een oppervlakte van 44 a 23 ca; het "Waterputstuk" genaamd. Op 13 augustus 1836 verkocht hij die eigendom aan zijn toekomstige schoonzoon Henri Miny en zijn dochter Anne Therese Dhondt voor de prijs van 435 frank (17). En dit wordt het keerpunt in de geschiedenis van de Witte Doorn. Het jonge echtpaar bouwt op het Waterputstuk een nieuwe woning met herberg of zoals de akte vermeldt: "hebben zy uyt den grond nieuwgebouwd". En dit wordt de ligging van de Doorn die tot op heden gekend is. Hadden de jonge bouwlustigen te grote plannen opgevat of hadden zij geen wind in de zeilen? Nauwelijks 3 jaar later op 11 maart 1839 verkochten zij de nieuwe herberg die zij zelf bewoonden.



"De Witte Doorn" (1983)

Vader Joseph Miny, een kleingebruiker uit Aartrijke, nam de zaak over voor de prijs van 3 275,29 frank(18). Joseph Miny en zijn vrouw Catharina Vanhoutte kwamen zelf de Doorn uitbaten. Joseph Miny overleed te Zedelgem in 1848 op 63-jarige leeftijd. In een openbare verkoping, gehouden in de Doorn op 29 juli 1852, boden de erfgenamen de boerderij en de herberg te koop aan. De weduwe Miny en medeverkoopster Catharina Vanhoutte wist haar eigendom terug te winnen voor 6 700 fr. (19). Haar jongste zoon Jan Miny (° Aartrijke 1822) huwde in 1859 met Nathalie Dewaele uit Handzame en nam vanaf dan de uitbating voor zijn rekening. Zij hadden heel wat huispersoneel: drie meiden en twee knechten waaronder Eduard Allée uit Snellegem (° 1840). Het was precies deze laatste, die in 1870 huwde met MarieLouise Deketelaere, die boerderij en herberg overnam van Jan Miny.

Te Zedelgem sproten uit hun huwelijk zeven kinderen en in 1879 verhuisde het kroostrijke gezin naar Loppem. Een nieuwe familie kwam in de Doorn: Louis Pollet en Louise Vanhee met hun drie dochtertjes. Zij kwamen uit Brugge maar beide echtgenoten waren geboortig van Zerkegem. Reeds in 1883 overleed het gezinshoofd Louis Pollet. Zijn echtgenote hertrouwde te Zedelgem op 17 maart 1885 met haar naamgenoot Jan Vanhee (° Moere 1851), die veertien jaar jonger was. Na zeven jaar huwelijk overleed Louise Vanhee. Jan Vanhee hertrouwde in 1893, maar nu met een dertien jaar jongere vrouw: Anna Theresia Vermoortel, geboortig van Zerkegem. Zij bleven op de Doorn tot Bavo 1913 en zijn dan naar Varsenare verhuisd.

Na hen kwam een gezin dat 33 jaar op de Doorn zou verblijven: Pieter Jonckheere en Marie Naeyaert. Zij

waren afkomstig van Ruddervoorde en bij hun aankomst te Zedelgem telden hun gezin reeds acht kinderen. Nog verscheidene afstammelingen wonen te Zedelgem en hun naam is bij velen nog verbonden aan de Doorn. Met hun verdween ook de boltra voor de herberg. In november 1946 kwamen nieuwe pachters op de hoeve. Het was het gezin Emeric Vanhulle-Seys. Beiden waren geboortig van Koolskamp, maar hadden zich na hun huwelijk in 1926 te Aartrijke gevestigd, alwaar vier kinderen uit hun huwelijk werden geboren. Emeric Vanhulle was de laatste in de rij herbergiers in de Doorn. In 1960 werd de pachthoeve overgenomen door André Moyaert en Judith Vanhulle, de oudste dochter van de vorige bewoners.

Bronnen:

- (1) R.A.B.: Brugse Vrije Registers nr 15716, 19de begin, art. 1
- (2) R.A.B.: Brugse Vrije Registers nr 16133 fo. 78
- (3) R.A.B.: Brugse Vrije Registers nr 15716, 18de begin
- (4) R.A.B.: S.v.G. Brugse Vrije 1ste reeks nr. 17981 fo. 4r/v
- (5) R.A.B.: Brugse Vrije Registers nrs. 6647 en 6648
- (6) R.A.B.: S.v.G. Brugse Vrije 1ste reeks nr. 15707 (anno 1662, Jan Spynt)
- (7) R.A.B.: Brugse Vrije Registers nr 16085 fo 302 v tot 303 v

- (8) R.A.B. Brugse Vrije Registers nr 16086 fo 231 v tot 233 r.
- (9) R.A.B.: S.v.G. Brugse Vrije Aste reeks nr. 9 206
- (10) R.A.B.: Brugse Vrije Registers nr 16 106 fo. 231
- (11) R.A.B.: Brugse Vrije REgisters nr. 6 658 (1701)
- (12) R.A.B.: Brugse Vrije Registers nr 16 118 fo. 22 v
- (13) R.A.B.: Brugse Vrije Registers nr 16 121 fo. 148
- (14) R.A.B.: Brugse Vrije Registers nr 15 716, 19de begin, art. 1
- (15) R.A.B.: Brugse Vrije Registers nr 16 135 fo. 136
- (16) R.A.B.: Brugse Vrije Registers nr 16 164 fo. 13
- (17) R.A.B.: Notariaat 1941 Depot H. Thomas nr 54 dd. 13.08.1836.
- (18) R.A.B.: Notariaat 1959 Depot Vandevælde nr. 54 dd. 11.03.1839.
- (19) Notariaat, standplaats Zedelgem, dd. 29.06.1852.

Nota: Voor de ligging van de oude herberg de DOORN, zie ZILLEGHEM, jaargang 3 (1982) pag. 70.

OUDE GRAFSTENEN IN DE SINT-LAURENTIUSKERK
TE ZEDELGEM

Patrick Arnou

DEEL 5 (slot)

F. DE GRAFSTEEN VAN Z.E.H. BAPTISTE CHAVES D'AGUILLAR

1. Overleden personen.

Jean Batiste Chaves d'Aguillar, pastoor te
Zedelgem en er overleden op 3 september 1816.

2. Tekst.

Hier Vooren ligt begraven
den seer Eerweerden Heer Mijnh^r
Baptista Chaves
Daguilar
zoon van Guilielmus en Mary Calcoen
voortskomende van een zeer oude
en edele Spaensche familie
die naer Onderpastor
geweest te hebben
op de Parochien van Slype, Beernem
en Pitthem, ten lesten
gepromoveert is tot de pastorye
van Zedelghem alwaer hy met
veel jver voor de zaligheyd van syn
Parochianen ten tyde van ontrent
de vyf jaer gevrogt te hebben
is overlg den 3 september 1816
in den ouderdom van 52 Jaer en 8 maend.

R.I.P.

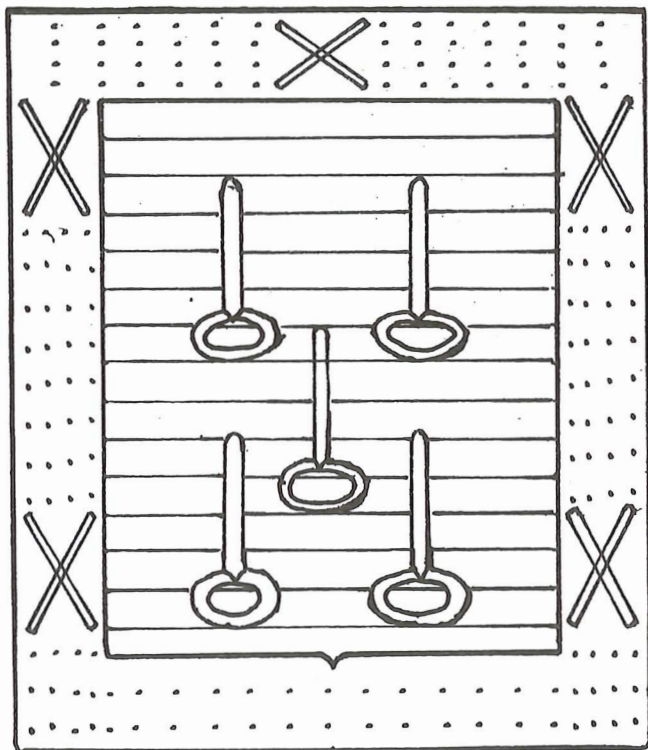
3. Technische gegevens

- a) vorm:
rechthoekige plaat
- b) afmetingen:
 - hoogte: 96 cm
 - breedte: 69 cm
 - dikte: 2 cm
- c) materiaal:
witsteen

- d) type:
wandplaat. Uit de bewoordingen van de
plaat uit te maken.

4. Versieringen.

De plaat is bovenaan versierd met het wapen-
schild van de Spaanse adellijke familie Chaves
d'Aguillar (hierbij afgebeeld)



Het wapenschild wordt gehouden door twee leeuwen, waarvan de kop van het schild is afgewend.

Boven het wapenschild prijkt een platte kroon.

5. Oorspronkelijke plaats.

Deze plaat werd ingemetseld in de buitenmuur van de oude kerk, die in 1845 werd gesloopt.

6. Toestand van bewaring.

Goed.

7. Opmerkingen.

Pastoor Chaves d'Aguillar werd geboren te Brugge in 1764 uit een oud en adellijk Spaans geslacht.

In 1811 wordt hij pastoor te Zedelgem, maar vanaf september 1814 tot aan zijn overlijden belet zijn ziekte hem zijn ambt ten volle te bekleeden.

Hij sterft in de nacht van 2 op 3 september 1816 om 24 uur.

Zijn overlijdensakte werd diezelfde dag opge-
maakt door burgemeester M. De Meulenaere, met
als getuigen Phillippus Vyncke, landmeter en
de koster Pieter Vyncke.

De overlijdensakte heeft het verkeerdelijk over Charles Daguillar, wat een complete vorming is van de familienaam Chaves d'Aguillard. Ook de grafsteen zelf vermeldt trouwens een verkeerde familienaam.

Bronnen en literatuur:

- a) Gemeentearchief Zedelgem, Burgerlijke Stand, Overlijdensakten 1816.
- b) RONSE, F. Geschiedenis van Zedelgem en Veldegem, Torhout, 1934, p. 125.

NASCHRIFT

Intussen werden de restauratiewerken van de kerk beëindigd. Ook de grafstenen werden "gerestoureerd". Zij werden links achteraan in de kerk gezet in afwachting van plaatsing in de kerk.

Nochtans dient opgemerkt dat de restauratie van deze platen verre van gelukt is en bovendien zeker niet werd uitgevoerd zoals voorgeschreven. Men heeft de platen in een houten bak geplaatst met gips eronder. Dit is heel iets anders dan het gipsen bed, dat werd voorgeschreven (zie Zilleghem, 1983, nr. 1, blz. 21-22).

De geschonden platen werden zo goed als mogelijk in de bak geduwd en geven allesbahalve een mooi aanzicht. De restauratie is dan ook eerder als mislukt te beschouwen. In feite zou men dergelijk werd moeten weigeren en laten herdoen.

